

Політичні інститути в умовах кризи

УДК 321.01

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-3.9>

Гученко Рустам Рамазанович
аспірант кафедри політології
та загальноправових дисциплін
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя,
Україна
ORCID: 0009-0009-2496-5580

Вступ. Дослідження політичних інститутів в умовах кризи має величезне значення в сучасному світі, де глобалізація, економічні та політичні зміни, а також екологічні та соціальні виклики постійно породжують нові загрози для стабільності держав. Розуміння механізмів, що забезпечують ефективне функціонування політичних інститутів у таких умовах, є ключовим моментом для розробки стратегій, спрямованих на зміцнення державних структур і підвищення їх стійкості до майбутніх криз. У статті досліджується функціонування політичних інститутів під час різних кризових ситуацій, таких як економічна рецесія, політична нестабільність, соціальні заворушення, природні катастрофи та пандемії. В дослідженні розглядається, як ці кризові умови впливають на стабільність, легітимність та ефективність політичних інститутів, а також на їхню здатність адаптуватися до нових викликів. Метою статті є дослідження функціонування політичних інститутів в умовах кризових ситуацій. Особлива увага приділяється аналізу різних теоретичних підходів до вивчення політичних інститутів, що дозволяє краще зрозуміти механізми їх функціонування в умовах кризи.

У статті використано низку методів дослідження. Порівняльний аналіз теорій політичних інститутів, що дозволив виявити їхні сильні та слабкі сторони, а також оцінити можливість їх застосовувати у контексті кризових ситуацій. Історичний аналіз дає можливість дослідити причинно-наслідкові зв'язки та закономірності, що впливають на політичні інститути, а системний підхід розглядає їх як частину ширшої політичної системи, взаємодіючої з іншими соціальними, економічними та культурними компонентами.

У результаті дослідження, робиться висновок, що політичні інститути в умовах кризи мають продемонструвати здатність до швидкої адаптації, ефективного реагування на зміни та підтримання довіри громадян. Кризи часто виявляють слабкі сторони існуючих політичних структур, що може призводити до втрати легітимності та навіть до політичного колапсу. Розуміння механізмів, які дозволяють політичним інститутам ефективно функціонувати в умовах кризи, є ключовим для розробки стратегій, спрямованих на зміцнення державних структур і підвищення їхньої стійкості до майбутніх криз.

***Ключові слова:** політичні інститути, криза, адаптація, ефективність, інституціоналізм, теорія раціонального вибору, історичний інституціоналізм, соціологічний інституціоналізм, теорія політичних систем, політична нестабільність, соціальні заворушення, економічна рецесія, політичний розвиток.*

Вступ. Політичні інститути відіграють ключову роль у функціонуванні будь-якої держави, забезпечуючи стабільність, порядок та ефективне управління суспільством. Однак, в умовах кризи, їх функціонування піддається серйозним випробуванням. Криза може набувати різних форм: економічна рецесія, політична нестабільність, соціальні заворушення, природні катастрофи або пандемії. Кожен з цих факторів ставить перед політичними інститутами нові виклики, які потребують швидкої та адекватної реакції.

В умовах кризи політичні інститути мають не тільки забезпечити безперервність управління, але й продемонструвати свою здатність адаптуватися до нових умов, ефективно реагувати на зміни та підтримувати довіру громадян. Однак, криза часто виявляє слабкі сторони існуючих політичних структур, що може призводити до їх дискредитації, втрати легітимності та навіть до політичного колапсу.

Вивчення політичних інститутів в умовах кризи є надзвичайно актуальним у сучасному світі, де глобалізація, економічні та політичні зміни, а також екологічні та соціальні виклики постійно створюють нові загрози для стабільності держав. Розу-

міння механізмів, які дозволяють політичним інститутам ефективно функціонувати в таких умовах, є ключовим для розробки стратегій, спрямованих на зміцнення державних структур і підвищення їхньої стійкості до майбутніх криз.

Мета та завдання статті. Метою статті є дослідження функціонування політичних інститутів в умовах кризових ситуацій. Завдання статті: проаналізувати теорії політичних інститутів, теорії політичних криз.

Результати дослідження. Політичні інститути є центральним об'єктом вивчення у політології, і для їх аналізу використовуються різні теоретичні підходи.

Інституціоналізм є одним з найстаріших і найбільш впливових підходів у вивченні політичних інститутів. Він акцентує увагу на формальних правилах, структурах та організаціях, що визначають поведінку політичних акторів [16; 21].

Класичний інституціоналізм зосереджується на формальних аспектах інститутів, таких як конституції, закони, урядові установи. Представники цього напрямку вважають, що політичні інститути формують рамки, в яких діють політичні актори, і визначають результати політичних процесів.

Неоінституціоналізм розширює традиційний підхід, включаючи неформальні правила, норми та практики. Неоінституціоналізм підкреслює важливість контексту, в якому функціонують інститути, а також взаємодію між формальними та неформальними аспектами [21; 11; 23].

Теорія раціонального вибору аналізує політичні інститути через призму раціональної поведінки індивідів, які прагнуть максимізувати свої інтереси. Відповідно до цього підходу, інститути розглядаються як правила гри, які структурують взаємодію між раціональними акторами [8; 2; 27; 7].

Теорія суспільного вибору застосовує економічні принципи до аналізу політичних процесів, стверджуючи, що політичні рішення приймаються через переговори між індивідами, які прагнуть максимізувати свої вигоди. Теорія інституціональної економіки аналізує, як інститути формують економічні результати, підкреслюючи роль транзакційних витрат та координаційних механізмів.

Історичний інституціоналізм наголошує на значущості історичного контексту та процесів розвитку інститутів. Цей підхід вивчає, як минулі події та рішення впливають на сучасні політичні інститути та їхні еволюції [28; 15; 3].

Історичний інституціоналізм реалізується в концепції «Path Dependence» та концепції критичних переломних моментів. Концепція «Path Dependence» пояснює, що початкові умови та ранні рішення можуть створювати тривалі ефекти, обмежуючи можливості для майбутніх змін і формуючи «шляхи розвитку». Концепція критичних переломних моментів акцентує увагу на тому, що історичні події можуть кардинально змінювати траєкторію розвитку інститутів, створюючи нові можливості та виклики.

Соціологічний інституціоналізм фокусується на культурних та соціальних факторах, що впливають на формування та функціонування політичних інститутів. Він підкреслює важливість ідеї, норм, символів та культурних практик [26; 20].

Культурний підхід аналізує, як культурні цінності та норми впливають на інституційну поведінку та легітимність інститутів. Інституційна мімікрія є процесом, за допомогою якого інститути приймають форми та практики, що відповідають міжнародним стандартам або успішним моделям, щоб здобути легітимність [26; 20; 6].

Теорія політичних систем розглядає інститути як частину більш широкої системи взаємопов'язаних елементів, що разом забезпечують функціонування суспільства [9; 10; 14; 25]. Системний аналіз вивчає політичні інститути як компоненти політичної системи, аналізуючи їхні функції, взаємодії та внесок у стабільність і розвиток суспільства. Теорія циклів описує, як політичні інститути можуть змінюватися під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, проходячи через періоди стабільності, кризи та реформ.

Кожна з цих теорій пропонує унікальну перспективу для розуміння політичних інститутів і їхньої ролі в суспільстві. Використання цих підходів дозволяє отримати комплексне уявлення про функціонування інститутів, їхню здатність адаптуватися до змін та впливати на політичні процеси в умовах кризи.

Логічним є описати сильні та слабкі сторони зазначених вище підходів (табл. 1).

Аналіз політичних інститутів в умовах кризи вимагає розгляду різних теоретичних підходів, кожен з яких пропонує унікальні інсайти щодо причин та механізмів виникнення криз. Різноманітність

Таблиця 1

Сильні та слабкі сторони основних теорій політичних інститутів

Теорія	Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2	3
Інституціоналізм		
Класичний інституціоналізм	- Чіткий фокус на формальних правилах та структурах. - Допомогає зрозуміти юридичні та адміністративні рамки політичних систем.	- Ігнорує неформальні аспекти політики та соціальні динаміки. - Може бути занадто статичним, не враховує динаміку змін.
Неоінституціоналізм	- Враховує як формальні, так і неформальні аспекти інституційної поведінки. - Підкреслює взаємодію між інституціями та їхнім соціальним контекстом.	- Важко виміряти вплив неформальних інститутів та норм. - Може бути складним для емпіричного тестування.
Теорія раціонального вибору		
Теорія суспільного вибору	- Враховує індивідуальні інтереси та раціональність у прийнятті політичних рішень. - Допомогає зрозуміти процеси переговорів та прийняття рішень.	- Може ігнорувати колективні дії та соціальні впливи. - Спрощує людську поведінку до суто раціональних дій, не враховує емоційні та психологічні фактори.
Інституціональна економіка	- Аналізує економічні аспекти інституційного функціонування, підкреслюючи важливість транзакційних витрат.	- Може не враховувати культурні та соціальні фактори, що впливають на інститути.

1	2	3
	- Враховує роль координаційних механізмів у політичних процесах.	- Обмежений у поясненні складних політичних феноменів, що виходять за рамки економічних моделей.
Історичний інституціоналізм		
Path Dependence	- Наголошує на значущості історичних подій і ранніх рішень для сучасних інститутів.	- Може обмежувати можливість прогнозування майбутніх змін.
	- Допомогає зрозуміти довгострокові ефекти політичних рішень.	- Важко визначити конкретні початкові умови, що призводять до сучасного стану інститутів.
Критичні переломні моменти	- Пояснює радикальні зміни в політичних системах через вплив історичних подій.	- Не завжди може передбачити, які події стануть критичними переломними моментами.
	- Підкреслює роль криз та переломних моментів у розвитку інститутів.	- Може бути складним для емпіричного дослідження через рідкість таких подій.
Соціологічний інституціоналізм		
Культурний підхід	- Враховує культурні та соціальні фактори, що впливають на політичну поведінку та легітимність інститутів.	- Може бути складним для емпіричного вимірювання культурних впливів.
	- Допомогає зрозуміти вплив ідей, норм та символів на інституційну поведінку.	- Ігнорує економічні та раціональні аспекти інституційної поведінки.
Інституційна мімікрія	- Аналізує процеси адаптації інститутів до міжнародних стандартів або успішних моделей.	- Може не враховувати локальні контексти та специфічні умови, що впливають на інститути.
	- Допомогає зрозуміти, як інститути здобувають легітимність через прийняття зовнішніх моделей.	- Можливе надмірне зосередження на зовнішніх моделях, ігноруючи внутрішні потреби та можливості інститутів.
Теорія політичних систем		
Системний аналіз	- Враховує політичні інститути як частину більш широкої системи взаємопов'язаних елементів.	- Може бути надто загальним, ігноруючи специфіку окремих інститутів.
	- Допомогає зрозуміти взаємодію інститутів та їхній внесок у стабільність і розвиток суспільства.	- Може бути складним для конкретного емпіричного тестування.
Теорія циклів	- Пояснює зміни в політичних інститутах через циклічні процеси стабільності, кризи та реформ.	- Може ігнорувати унікальні контексти, що призводять до змін.
	- Допомогає зрозуміти динаміку політичних змін у довгостроковій перспективі.	- Не завжди може передбачити, коли і які цикли матимуть місце.

теорій дозволяє отримати комплексне розуміння кризових ситуацій та розробити більш ефективні стратегії для їх подолання. Політичні інститути повинні бути гнучкими та адаптивними, щоб ефективно реагувати на виклики та кризи.

Визначення політичної кризи має певні особливості в політичному дискурсі.

Теорія структурного функціоналізму теорія розглядає політичні кризи як порушення функціонування соціальних систем. Політичні інститути, як частина більшої соціальної системи, повинні виконувати певні функції для підтримання стабільності та порядку. Криза виникає, коли інститути не здатні виконувати ці функції ефективно. Економічні кризи можуть призвести до соціальної напруженості і політичної нестабільності, якщо політичні інсти-

тути не можуть ефективно вирішувати проблеми, що виникають [22; 18].

Конфліктологічна теорія акцентує увагу на конфліктах між різними соціальними групами як основному джерелі криз. Політичні кризи розглядаються як прояв боротьби за владу та ресурси між різними групами інтересів. Політична криза може виникнути внаслідок соціальної нерівності та конфліктів між елітами і масами, що призводить до протестів, революцій або інших форм політичної нестабільності [17; 5; 4].

Теорія політичного розвитку політичні кризи розглядає як невід'ємну частину процесу політичного розвитку і модернізації. Кризи можуть бути результатом швидких соціальних змін, які перевищують адаптаційні можливості політич-

них інститутів [13; 24]. Процеси демократизації в країнах, що розвиваються, можуть супроводжуватися політичними кризами через нестачу інституційної спроможності адаптуватися до нових умов.

Інституціональна теорія аналізує кризи як результат дисфункцій або неефективності політичних інститутів. Ця теорія акцентує увагу на ролі формальних та неформальних інститутів у створенні стабільності та порядку [12; 21]. Політична криза може виникнути через корупцію, неефективне управління або невідповідність інститутів потребам суспільства.

Теорія системного аналізу політичні кризи розглядає як результат внутрішніх або зовнішніх збурень, що впливають на стабільність політичної системи. Ця теорія аналізує, як політичні системи адаптуються до кризових ситуацій [1; 10]. Економічні санкції або зовнішні втручання можуть спричинити політичну кризу.

На наочності переваги та обмеження теорій криз можна представити у таблиці (табл. 2).

Розуміння різних теорій кризи допомагає краще зрозуміти механізми виникнення і розвитку політичних криз, а також можливі шляхи їх подолання. Кожна з теорій акцентує увагу на різних аспектах кризи – від соціальних конфліктів і інституційних дисфункцій до системних збурень і невідповідностей у процесах розвитку. Цей багатовимірний підхід дозволяє отримати

більш комплексне розуміння кризових ситуацій у політичних системах.

Політичні інститути, які є основою для функціонування держави та забезпечення стабільності суспільства, часто зазнають впливів різних криз. Ці кризи можуть бути економічними, соціальними, політичними або екологічними, і кожен вид кризи має свої особливості впливу на політичні інститути.

Економічні кризи зазвичай призводять до зниження довіри громадян до політичних інститутів. Коли уряди не можуть ефективно долати економічні труднощі, це викликає розчарування серед населення. Громадяни можуть втрачати віру в здатність урядових установ вирішувати економічні проблеми, що часто призводить до зростання соціальної напруги та політичної нестабільності. Економічні кризи також вимагають від політичних інститутів впровадження серйозних реформ. Наприклад, може виникнути потреба у змінах в податковій політиці, скороченні бюджетних витрат або впровадженні стимулюючих економічних програм. Якщо інститути не здатні швидко адаптуватися до нових умов, це може призвести до зміни політичної влади через вибори або інші форми політичної трансформації.

Соціальні кризи, такі як масові протести чи соціальні рухи, також мають значний вплив на політичні інститути. Вони підвищують рівень соціальної напруженості, що може поставити під загрозу легітимність урядових установ. Під тиском соці-

Таблиця 2

Порівняльний аналіз політичних теорій кризи

Теорія	Основні положення	Переваги	Недоліки
Теорія структурного функціоналізму	Політичні кризи як порушення функціонування соціальних систем. Політичні інститути повинні виконувати певні функції для підтримання стабільності та порядку. Криза виникає, коли інститути не можуть виконувати ці функції ефективно.	Акцент на функціональних аспектах інститутів та їх ролі в підтримці стабільності.	Недооцінює динаміку конфліктів та зміни, фокусується переважно на статичних аспектах.
Конфліктологічна теорія	Політичні кризи як результат конфліктів між різними соціальними групами. Боротьба за владу та ресурси між різними групами інтересів.	Відображає динаміку соціальних конфліктів і боротьби за владу.	Може недооцінювати роль інституційної стабільності та консенсусу.
Теорія політичного розвитку	Політичні кризи як невід'ємна частина процесу політичного розвитку і модернізації. Кризи можуть бути результатом швидких соціальних змін, які перевищують адаптаційні можливості політичних інститутів.	Пояснює кризи в контексті довгострокового політичного розвитку.	Може недооцінювати інші фактори, такі як економічні та культурні чинники.
Інституціональна теорія	Кризи як результат дисфункцій або неефективності політичних інститутів. Важливість ролі формальних та неформальних інститутів у створенні стабільності та порядку.	Фокусується на інституційних причинах криз, враховуючи як формальні, так і неформальні інститути.	Може недооцінювати роль агентів та їх взаємодії.
Теорія системного аналізу	Політичні кризи як результат внутрішніх або зовнішніх збурень, що впливають на стабільність політичної системи. Аналіз адаптації політичних систем до кризових ситуацій.	Враховує як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на політичну стабільність.	Може бути складною для емпіричного застосування через широкий спектр факторів.

альних криз політичні інститути часто змушені впроваджувати нові закони та політики, спрямовані на зменшення соціальної нерівності, підвищення рівня життя або забезпечення соціальної справедливості. Ці кризи також можуть стимулювати залучення ширших верств населення до політичного процесу, що може призводити до демократичних змін та розвитку громадянського суспільства.

Політичні кризи, такі як внутрішні конфлікти, конституційні кризи або політичні скандали, безпосередньо впливають на стабільність та ефективність політичних інститутів. Вони можуть призводити до інституційної нестабільності, що ускладнює функціонування урядових установ і загрожує легітимності політичної системи. Під час політичних криз часто відбувається переформатування структури влади, зміна політичних еліт та нові політичні курси. Політичні кризи також можуть бути спричинені зовнішнім тиском, наприклад, міжнародними санкціями або втручанням зовнішніх акторів, що вимагає від політичних інститутів швидкої реакції та адаптації.

Екологічні кризи, такі як природні катастрофи або зміна клімату, також впливають на політичні інститути, змушуючи їх розробляти нові екологічні політики та заходи. Такі кризи вимагають від урядів впровадження нових законодавчих актів, спрямованих на захист довкілля та запобігання подальшим катастрофам. Водночас екологічні кризи часто стимулюють міжнародне співробітництво, оскільки багато екологічних проблем мають глобальний характер і потребують спільних зусиль для їх вирішення.

Висновки. Таким чином, кризи різного характеру суттєво впливають на політичні інститути, змушуючи їх адаптуватися, реформуватися та розробляти нові стратегії для подолання викликів. Політичні інститути повинні бути гнучкими та адаптивними, щоб ефективно реагувати на кризи та забезпечувати стабільність і розвиток суспільства. Розуміння цих впливів є критично важливим для розроблення ефективних стратегій управління кризовими ситуаціями та забезпечення стабільності політичних систем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Almond, G. A., & Powell, G. B. *Comparative Politics: A Developmental Approach*. Little, Brown and Company. 1978. 50 p.
2. Buchanan, J. M., & Tullock, G. *The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy*. University of Michigan Press. 1962. 270 p.
3. Collier, R. B., & Collier, D. *Shaping the Political Arena: Critical Junctures, the Labor Movement, and Regime Dynamics in Latin America*. University of Notre Dame Press. 2002. 123 p.
4. Coser, L. A. *The Functions of Social Conflict*. Routledge. 1956.

5. Dahrendorf, R. *Class and Class Conflict in Industrial Society*. Stanford University Press. 1959.

6. DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*. 1983. № 48(2). P. 147–160.

7. Dixit, A. K., & Londregan, J. B. The Determinants of Success of Special Interests in Redistributive Politics. *The Journal of Politics*. 1996. № 58(4). P. 1132–1155.

8. Downs A. *An Economic Theory of Democracy*. Harper Collins. 1957.

9. Easton D. *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science*. Knopf. 1953

10. Easton, D. *A Framework for Political Analysis*. Prentice-Hall. 1965. 143 p.

11. Hall, P. A., & Taylor, R. C. R. Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*. 1996. № 44(5). P. 936–957.

12. Helmke, G., & Levitsky, S. *Informal Institutions and Democracy: Lessons from Latin America*. Johns Hopkins University Press, 2006. 368 p.

13. Huntington, S. P. *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press. 1968.

14. Lijphart, A. *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. Yale University Press. 2012.

15. Mahoney, J., & Thelen, K. (Eds.). *Explaining Institutional Change: Ambiguity, Agency, and Power*. Cambridge University Press. 2010.

16. March, J. G., & Olsen, J. P. *Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics*. Free Press. 1989.

17. Marx, K. *Das Kapital*. Verlag von Otto Meisner. 1867.

18. Merton, R. K. *Social Theory and Social Structure*. Free Press. 1968.

19. Meyer, J. W., & Rowan, B. Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*. 1977. № 83(2). P. 340–363.

20. Meyer, J. W., Boli, J., Thomas, G. M., & Ramirez, F. O. *World Society and the Nation-State*. *American Journal of Sociology*. 1997. № 103(1). P. 144–181.

21. North, D. C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge University Press. 1990.

22. Parsons, T. *The Social System*. Free Press. 1951.

23. Pierson, P. *Politics in Time: History, Institutions, and Social Analysis*. Princeton University Press. 2004.

24. Pye, L. W. *Aspects of Political Development*. Little, Brown and Company. 1966.

25. Ruef, M. The Emergence of Organizational Forms: A Community Ecology Approach. *American Journal of Sociology*. 2000. № 106(3). P. 658–714.

26. Scott, W. R. *Institutions and Organizations: Ideas, Interests, and Identities*. Sage Publications. 2014.

27. Shepsle, K. A., & Bonchek, M. S. *Analyzing Politics: Rationality, Behavior, and Institutions*. W. W. Norton & Company. 1997.

28. Thelen, K. *How Institutions Evolve: The Political Economy of Skills in Germany, Britain, the United States, and Japan*. Cambridge University Press. 2004.

REFERENCES:

1. Almond G. A., & Powell G. B. (1978) *Comparative Politics: A Developmental Approach*. Little, Brown and Company. 50 p. [in English]
2. Buchanan, J. M., & Tullock, G. *The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy*. University of Michigan Press. 1962. 270 p. [in English]
3. Collier, R. B., & Collier, D. *Shaping the Political Arena: Critical Junctures, the Labor Movement, and Regime Dynamics in Latin America*. University of Notre dame press. 2002. 123 p. [in English]
4. Coser, L. A. (1956) *The Functions of Social Conflict*. Routledge. [in English]
5. Dahrendorf R. (1959) *Class and Class Conflict in Industrial Society*. Stanford University Press. [in English]
6. DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*. № 48(2). P. 147–160. [in English]
7. Dixit, A. K., & Londregan, J. B. (1996) The Determinants of Success of Special Interests in Redistributive Politics. *The Journal of Politics*. № 58(4). P. 1132–1155. [in English]
8. Downs A. (1957) *An Economic Theory of Democracy*. Harper Collins. [in English]
9. Easton D. (1953) *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science*. Knopf. [in English]
10. Easton, D. A (1965) *Framework for Political Analysis*. Prentice-Hall. 143 p [in English]
11. Hall, P. A., & Taylor, R. C. R. *Political Science and the Three New Institutionalisms*. *Political Studies*. 1996. № 44(5). P. 936–957. [in English]
12. Helmke, G., & Levitsky, S. *Informal Institutions and Democracy: Lessons from Latin America*. Johns Hopkins University Press, 2006. 368 p. [in English]
13. Huntington, S. P. (1968) *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press. [in English]
14. Lijphart A. (2012) *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. Yale University Press. [in English]
15. Mahoney, J., & Thelen, K. (Eds.). (2010). *Explaining Institutional Change: Ambiguity, Agency, and Power*. Cambridge University Press. [in English]
16. March, J. G., & Olsen, J. P. (1989). *Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics*. Free Press. [in English]
17. Marx, K. (1867). *Das Kapital*. Verlag von Otto Meisner. [in English]
18. Merton, R. K. (1968). *Social Theory and Social Structure*. Free Press. [in English]
19. Meyer, J. W., & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*. № 83(2). P. 340–363. [in English]
20. Meyer, J. W., Boli, J., Thomas, G. M., & Ramirez, F. O. (1997). World Society and the Nation-State. *American Journal of Sociology*. № 103(1). P. 144–181. [in English]
21. North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge University Press. [in English]
22. Parsons, T. (1951). *The Social System*. Free Press. [in English]
23. Pierson, P. (2004). *Politics in Time: History, Institutions, and Social Analysis*. Princeton University Press. [in English]
24. Pye, L. W. (1966). *Aspects of Political Development*. Little, Brown and Company. [in English]
25. Ruef, M. (2000). The Emergence of Organizational Forms: A Community Ecology Approach. *American Journal of Sociology*. № 106(3). P. 658–714. [in English]
26. Scott, W. R. (2014). *Institutions and Organizations: Ideas, Interests, and Identities*. Sage Publications. [in English]
27. Shepsle, K. A., & Bonchek, M. S. (1997). *Analyzing Politics: Rationality, Behavior, and Institutions*. W. W. Norton & Company. [in English]
28. Thelen, K. (2004). *How Institutions Evolve: The Political Economy of Skills in Germany, Britain, the United States, and Japan*. Cambridge University Press. [in English]

Political institutions in crisis

Huchenko Rustam Ramazanovych

Postgraduate Student at the Department
of Political Science and General Legal
Disciplines
Zaporizhia Polytechnic National University
Zhukovsky str., 64, Zaporizhzhia, Ukraine
ORCID: 0009-0009-2496-5580

Introduction. The study of political institutions in crisis conditions is of great importance in the modern world, where globalization, economic and political changes, as well as environmental and social challenges constantly create new threats to the stability of states. Understanding the mechanisms that ensure the effective functioning of political institutions in such conditions is a key point for developing strategies aimed at strengthening state structures and increasing their resilience to future crises.

The article examines the functioning of political institutions during various crisis situations, such as economic recession, political instability, social unrest, natural disasters, and pandemics. The study examines how these crisis conditions affect the stability, legitimacy, and effectiveness of political institutions, as well as their ability to adapt to new challenges.

The purpose of the article is to study the functioning of political institutions in crisis situations. Special attention is paid to the analysis of various theoretical approaches to the study of political institutions, which allows a better understanding of the mechanisms of their functioning in crisis conditions.

The article uses a number of research methods. A comparative analysis of the theories of political institutions, which made it possible to identify their strengths and weaknesses, as well as to assess the possibility of their application in the context of crisis situations. Historical analysis makes it possible to investigate cause-and-effect relationships and regularities affecting political institutions, while a systemic approach considers them as part of a wider political system interacting with other social, economic and cultural components.

As a result of the study, it is concluded that political institutions in crisis conditions should demonstrate the ability to quickly adapt, effectively respond to changes and maintain the trust of citizens. Crises often expose the weaknesses of existing political structures, which can lead to a loss of legitimacy and even political collapse. Understanding the mechanisms that allow political institutions to function effectively in crisis is key to developing strategies aimed at strengthening state structures and increasing their resilience to future crises.

Key words: *political institutions, crisis, adaptation, efficiency, institutionalism, rational choice theory, historical institutionalism, sociological institutionalism, theory of political systems, political instability, social unrest, economic recession, political development.*